

Rezoluce

Zapojení a aktivity odborů v Evropě: Podpora kvalitního vzdělávání, studentů a posílení statusu učitelů, akademických pracovníků a všech pracovníků ve vzdělávání

Přijato na Speciální konferenci ETUCE, na regionální speciální konferenci Education International, 5.– 6. července 2022

V návaznosti na usnesení přijatá na [8. konferenci EI](#) v Bangkoku v roce 2019 a v souladu s nimi, na [usnesení](#) přijatá konferencí ETUCE v roce 2020 a mimořádnou konferencí ETUCE v roce 2021 tato Zvláštní konference ETUCE

uznává a oceňuje obrovské úsilí a trvalé profesionální nasazení učitelů, akademických pracovníků a dalších pracovníků ve školství, které projeví v období pandemie ve snaze poskytovat kvalitní a inkluzivní vzdělávání navzdory skutečným výzvám, kterým čelili.

Bere na vědomí, že:

1. Kvalitní a inkluzivní vzdělávání financované z veřejných prostředků je základním předpokladem společenského a ekonomického oživení, well-beingu dětí a mladých lidí, budování solidarity a empatie a zajištění lepší budoucnosti Evropy. Je o to důležitější v době krizí, ať už mají finanční, zdravotní původ či environmentální nebo politické zájmy. Kvalitní a inkluzivní vzdělávání připravuje odhodlané, kriticky smýšlející a aktivní občany, poskytuje pocit sounáležitosti a rovné příležitosti v životě a zajišťuje, aby v této neklidné době nikdo nezůstal pozadu.
2. Kvalitní a inkluzivní vzdělávání je založeno na vysoce oceňované, atraktivní a inkluzivní učitelské profesi, která hraje klíčovou roli v obnově vedené vzdělávání, jak je zdůrazněno v rezoluci ETUCE *Resolution For an Education-led Recovery* (Rezoluce o obnově vedené vzdělávání). Hodnota a význam učitelské profese pro společnost a uznání toho, jak je práce učitelů, akademických pracovníků a dalších pracovníků ve vzdělávání důležitá, se projevily v době pandemie Covid-19 a i nadále jsou evidentní v souvislosti s tím, jak se společnost připravuje na budoucnost v kontextu digitální transformace a klimatické nouze.
3. Odborové svazy ve vzdělávání v evropském regionu se neúnavně braly za ochranu pracovních podmínek a rovných příležitostí pracovníků ve školství, bojovaly za práva těchto pracovníků a za sociální spravedlnost, poskytovaly svým členům nezbytnou profesní a psychologickou podporu a podporovaly atraktivitu a status učitelské profese.
4. Krize Covid-19 v mnoha zemích podnítila trend zužování vzdělání na to, co se promítne jen do několika snadno měřitelných ukazatelů, nebo na vzdělávání, které slouží pouze jako přímá

příprava na trh práce. Tyto trendy přispívají k výzvám, kterým profese čelí, protože nás odvádějí od holistického pohledu na vzdělávání, a to sice od přípravy dětí a mladých lidí nejen na pracovní život, ale především na život samostatných a zodpovědných občanů, kteří se dokážou vyrovnat se společností a prostředím, ve kterém žijí. Tento omezený pohled podkopává kvalitu vzdělávání a atraktivitu učitelé profese.

Uznává, že:

1. Učitelé profese se v mnoha evropských zemích potýká se značnými problémy kvůli úbytku a udržení pracovníků, což má za následek snížení rozmanitosti a atraktivity povolání. Tyto výzvy se v posledních dvou letech ještě zhoršily v důsledku pandemie Covid-19, která měla negativní dopad na status učitelé profese. Mezi tyto důsledky patří významný nedostatek učitelů, zhoršení pracovních podmínek a zvýšená pracovní zátěž, a to včetně otázky spojené s digitálním a kombinovaným učením, nejistotou zaměstnání, rostoucí velikostí tříd a zaměstnáváním pracovníků na částečný úvazek nebo jen příležitostně, zvýšeným rizikem syndromu vyhoření učitelů, problémy spojenými s duševním zdravím a well-beingem, vyšším stresem spojeným s prací, snížením statusu profese a nedostatkem příslušného profesního rozvoje a podpory.
2. Společenské otázky a problémy, například chudoba, rasismus a rodinné záležitosti, vstupují do školních tříd a komplikují práci učitelů. To má hluboce negativní dopad na výsledky vzdělávání, zejména v případě, že školy nedostávají dostatečnou podporu při řešení problémů, které s sebou tato situace přináší.
3. Rostoucí tendence k jednostrannému rozhodování vlád, zanedbávání sociálního dialogu a porušování autonomie sociálních partnerů i jejich práv na kolektivní vyjednávání jsou jasnými překážkami, s nimiž se některé evropské odborové svazy ve vzdělávání setkávají již mnoho let. Nyní se odbory ve vzdělávání potýkají s ještě větší neochotou či nedostatkem politické vůle ze strany orgánů odpovědných za vzdělávání a vlád k vedení sociálního dialogu, přičemž krize Covid-19 slouží jako záminka.
4. Velmi cenný přínos učitelů, akademických pracovníků a dalších pracovníků ve školství během výuky v pandemii Covid-19 se vůbec neseťkal s formálním uznáním, například zvýšením platů, konkrétní podporou nebo zlepšením pracovních podmínek. Místo toho některé vlády ve snaze řešit nedostatek učitelů využily krizi jako záminku k náboru dočasných pracovníků ve školství bez požadované kvalifikace, která je za normálních podmínek od učitelů vyžadována.
5. Privatizace a komercializace se vkrádají do vzdělávání, což vede k tomu, že v profesi narůstají případy sjednávání pracovních poměrů na zkrácený či příležitostný úvazek, takže pracovní podmínky jsou nejisté. To silně ovlivňuje kvalitu veřejného vzdělávání, čímž se zvyšuje riziko, že rodiny budou nuceny vyhledávat soukromou výuku nebo další vzdělávací služby a prohloubí se stávající socio-ekonomické a jiné rozdíly mezi studenty. Neatraktivita učitelé povolání a nedostatečná podpora učitelů a dalších pracovníků ve školství také znemožňují, aby se reagovalo na konkrétní potřeby studentů, a to hlavně v případě studentů se speciálními potřebami, studentů ve vícejazyčném a multikulturním prostředí a studentů ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí a z venkovských oblastí.
6. Krize Covid-19 také urychlila využívání systémů digitálních technologií a umělé inteligence ve vzdělávání, což přineslo řadu výzev pro pracovní podmínky učitelů, akademických

pracovníků a dalších pracovníků ve školství a vedlo k ohrožení akademické svobody, akademických odborných organizací a v neposlední řadě i role pracovníků ve vzdělávání. Také to přispělo ke vzniku nových pedagogických postupů, které znovu potvrzují nenahraditelnou hodnotu prezenční výuky a sociální interakce ve vzdělávání, jelikož se ukázalo, jak jsou vzdělávací systémy nepřipravené na využívání digitálních technologií.

7. Kromě toho pandemie Covid-19 zhoršila již existující zdravotní a bezpečnostní rizika učitelů, akademických pracovníků a dalších pracovníků ve školství (např. stres spojený s prací, psychosociální rizika, kyberšikana a kybernetické obtěžování, neschopnost odpojit se atd.) a odhalila neudržitelný a destruktivní způsob, jakým neoliberalní politiky podporují přežití těch nejsilnějších. Pandemie též zdůraznila, jak významný dopad mají environmentální výzvy a jejich zmírňování na evropský trh práce a na život pracovníků.
8. Po ruském útoku na Ukrajinu navíc evropské vzdělávací systémy a odborové organizace ve vzdělávání čelí dalším výzvám, když se pokoušejí poskytnout útočiště milionům uprchlíků, převážně žen a dětí, a když se snaží rozšířit vzdělávání pro demokratické občanství s cílem zajistit, aby tolerance, solidarita a schopnost kritického myšlení byly součástí výuky společnosti, a to v souvislosti s reakcí na téma války.

Věří, že:

1. Řešení současné vícerozměrné krize, v níž se Evropa nachází, vyžaduje hluboké změny ve společenském, politickém a hospodářském uspořádání našich zemí a společnosti, která je založená na principech míru a solidarity. Kvalitní a inkluzivní vzdělávání založené na atraktivní, rozmanité a oceňované učitelské profesi je jedním z klíčů k této transformaci.
2. Dvojitá úloha odborových organizací ve školství a jejich legitimní právo na včasné konzultace o všech záležitostech, které se týkají pracovníků v tomto odvětví, jsou základem a jediným řešením aktuálních socioekonomických problémů společnosti. Respektování a ochrana základních odborových práv a svobod jsou základními pilíři moderní a svobodné společnosti a účinný sociální dialog a posilování kolektivního vyjednávání jsou zároveň nezbytným předpokladem k zajištění přiměřených platů, důchodů a dobrých pracovních podmínek, které by odpovídaly zvýšeným nárokům na kvalitu výuky, a k ocenění atraktivního a rozmanitého učitelského povolání.
3. Odborové svazy ve vzdělávání usilují o účinnou sociální obnovu kvůli lepší budoucnosti dětí, pracovníků ve vzdělávání, mladých lidí, společnosti a planety. Dále požadují silné investiční priority v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, a to i v rámci fondu obnovy a politik založených na demokratické rovnováze mezi technokratickým pohledem na cíle a jejich udržitelnou odpovědností, počínaje podporou učitelské profese jako předpokladu kvalitního a inkluzivního vzdělávání.
4. Zajištění zdravého a bezpečného vzdělávacího prostředí a dobrých životních podmínek učitelů, akademických pracovníků a dalších pracovníků ve školství – s ohledem na dlouhodobý dopad krize Covid-19, klimatickou nouzi a rostoucí digitalizaci – má zásadní význam pro zachování kvalitního pracovního a vzdělávacího prostředí a posílení postavení učitelské profese.
5. Stále více digitalizovaná, propojená a na udržitelnost orientovaná společnost a vzdělávací systémy vyžadují od učitelů, akademických pracovníků a dalších pracovníků ve školství komplexní soubor dovedností a zcela odlišných vzdělávacích a pedagogických přístupů. Mimo jiné se jedná o interdisciplinární výuku, celoškolský přístup, praktický přístup k procvičování ekologických i digitálních dovedností a kompetencí, jakož i schopnost posuzovat a řešit rizika i

příležitosti spojené se systémy digitálních technologií a umělé inteligence zaměřených na vzdělávací pedagogiku. Proto se odbory ve vzdělávání silně zaměřují na zajištění účinné odborné podpory pedagogických pracovníků s cílem připravit je na povolání tím, že jsou jim poskytnuty kvalitní a inkluzivní počáteční vzdělávání a další profesní rozvoj za současného respektování a posilování národních požadavků na vstup do učitelské profese a další legislativy spojené s kvalifikačními požadavky kladenými na adepty o učitelské povolání.

6. Používání digitálních technologií ke vzdělávacím účelům musí být zodpovědné a musí respektovat platná a účinná pravidla, zejména v oblasti duševního vlastnictví. Tato pravidla musejí zahrnovat právo na odpojení (které je nezbytné pro well-being pracovníků). Toto právo již nyní existuje v některých právních rádech a dohodách. Tato pravidla nemohou být součástí pojetí digitálního nástroje jakožto kontrolního nástroje studentů a pracovníků ve vzdělávání. V tomto ohledu by digitální nástroje a zdroje měly být používány kriticky.
7. Rovnost, inkluze a dodržování lidských práv ve vzdělávacím systému jsou klíčovými faktory, aby se k učitelskému povolání přilákalo více různorodých lidí, a tak se zlepšilo jeho postavení a vnímání ve společnosti a zajistilo se, že se učitelé a další pracovníci ve školství budou cítit oceňováni a podporováni. Počáteční a další profesní rozvoj učitelů, akademických pracovníků a dalších pedagogických pracovníků, který je bezplatný a koná se v průběhu pracovní doby, hraje zásadní roli v inkluzivním vzdělávání.
8. Odborové svazy v oblasti vzdělávání by se měly zabývat také rovností a inkluzí v kontextu obnovy odborů s cílem vyhovět potřebám pracovníků ve školství z různých prostředí a být reprezentativním hlasem všech učitelů, akademických pracovníků a dalších pracovníků ve vzdělávání v evropském regionu.

Prohlašuje, že členské organizace ETUCE se zavázaly:

1. Aktivizovat kvůli atraktivní, rozmanité a oceňované učitelské profesi, která je založená respektu k profesní autonomii, profesní etice a akademické svobodě, a to implementací dokumentu ETUCE *Policy Paper on Raising the Status and Improving the Attractiveness of the Teaching Profession* (Politický dokument ETUCE o zvyšování statusu a zlepšování atraktivity učitelské profese) a usnadněním výměny zkušeností (včetně té přeshraniční) a osvědčených postupů mezi svými členy a dalšími odborovými svazy v oblasti vzdělávání;
2. posilovat hlas pracovníků ve vzdělávání v Evropě a zajistit, aby byla základní role učitelské profese ve společnosti respektována, uznávána a podporována prostřednictvím smysluplného sociálního dialogu, kolektivního vyjednávání a zapojení do tvorby politik;
3. pokračovat v tlaku na vlády a orgány zodpovědné za vzdělávání, aby zvýšily investice a aby navrhly veřejné rozpočty sektoru vzdělávání tak, aby se vyčlenily dostatečné, předvídatelné a udržitelné zdroje i po skončení platnosti plánů obnovy, a to spíše pojeté holisticky než roztříštěně a projektově;
4. pokračovat v připomínání vládě a veřejnému mínění, že vzdělávání musí být lidským právem a veřejným dobrem, které podporuje celá společnost a do kterého se dlouhodobě investuje napříč politickými mandáty;
5. pokračovat v tlaku na vlády, aby zajistily udržitelné, spravedlivé a dlouhodobé veřejné financování výzkumu s cílem zvýšit kvalitu výuky ve vysokoškolském vzdělávání, znalostech relevantních pro učitelskou profesi založených na výzkumu, jakož i výzkumu, který odpovídá sociálním a ekonomickým výzvám;

6. vést kampaň za lepší mechanismy nábory a udržení učitelů v profesi založených na atraktivních platech, pracovních podmínkách, rovnováze mezi pracovním a soukromým životem a kariérních možnostech učitelů, akademických pracovníků a dalších pracovníků ve vzdělávání;
7. chránit a dodržovat národní požadavky na pedagogické pracovníky, kteří vstupují do učitelské profese, a zároveň lobbovat za poskytování kvalitního a inkluzivního počátečního vzdělávání a dalšího profesního rozvoje, aby se uspokojily potřeby všech učitelů, akademických pracovníků a dalších pracovníků ve vzdělávání, a to včetně poskytování digitálních a ekologických znalostí a dovedností k realizaci inkluzivního vzdělávání;
8. řešit komplexním způsobem rovnost a inkluzi v učitelské profesi a začlenit je do hlavního proudu všech oblastí činnosti odborových svazů ve školství, přičemž se na problematiku dívat z různých úhlů pohledu (např. město/venkov, veřejný/soukromý sektor, geografické rozdíly), jak je vypíchnuto klíčovými prioritami stanovenými v dokumentu *ETUCE Action Plan for Equality, Diversity and Inclusion* (Akční plánu ETUCE pro rovnost, rozmanitost a inkluzi);
9. v evropských vzdělávacích systémech podporovat větší důraz na výchovu k demokratickému občanství s cílem zajistit, aby všichni pedagogičtí pracovníci byli vybaveni pro podporu kritického myšlení, demokratických hodnot, lidských práv a občanské angažovanosti a aby studenti a pedagogičtí pracovníci měli k dispozici bezpečné a otevřené vzdělávací i pracovní prostředí založené na toleranci a vzájemném respektu;
10. lobbovat za zlepšení ochrany zdraví a bezpečnosti při práci, rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem a well-beingu pracovníků ve školství, a to i prostřednictvím vnitrostátních a evropských právních rámců, se zvláštním důrazem na řešení psychosociálních rizik v souvislosti s následky krize Covid-19;
11. prosazovat širší veřejnou odpovědnost a účinné právní rámce řešení problémů, které se týkají deregulované činnosti ziskových subjektů (např. EdTech společnosti) v oblasti vzdělávání, s cílem zachovat veřejnou hodnotu kvalitního vzdělávání pro všechny;
12. pokračovat v lobbování za aktivní zapojení odborových svazů ve vzdělávání do všech kroků formulování politik, které mají dopad na pedagogiku vzdělávání a na postavení učitelské profese, a více se zapojit do rozhovorů s politiky;
13. zapojit se do navrhování, hodnocení a provádění vnitrostátních a evropských opatření v oblasti klimatu a vzdělávacích strategií, včetně evropského rámce kompetencí v oblasti udržitelnosti;
14. lobbovat u orgánů odpovědných za vzdělávání, aby poskytovaly účinnou podporu a vysoce kvalitní a aktuální materiály, pokyny a nástroje učitelům a dalším pedagogickým pracovníkům o zelené transformaci vzdělávání a vzdělávacích institucí;
15. zaměřit se na obnovu odborů a větší zapojení mladých členů a na řešení potřeb těch, kteří nejsou zapojeni do odborů a kteří jsou často na okraji trhu práce, s cílem navázat kontakt s mladými lidmi a rozvíjet silnější zapojení v různých, leč neoddělitelně propojených kontextech, jako jsou pracoviště a komunity, jichž jsou mladí lidé součástí;
16. dále rozvíjet své dovednosti a schopnosti lépe komunikovat a obhajovat potřeby mladých členů, včetně manažerského školení mladé generace vzdělávacích profesionálů;
17. pokračovat v budování povědomí o problémech a překážkách, kterým mladí pedagogičtí pracovníci čelí při vstupu na trh práce, a vytvářet příležitosti k řešení těchto výzev/bariér prostřednictvím zapojení do odborů ve vzdělávání.